

I kraljica rodi sina kojemu dade ime Asterion.

Apolodor, Biblioteka, III, I.

O STROGOSTI ZNANOSTI

VELIKODUŠNI NEPRIJATELJ

Ljeta 1102. Magnus je Barford hotio podjarmiti sve irske kraljevine. Pripovijedaju da je uvečer, prije svoje smrti, dobio ovaj pozdrav od Muirchertacha, kralja dublinskoga:

Neka među tvojim vojskama procvate zlato i vihor, Magnuse Barford.

Neka ti se na poljanama kraljevine moje sutra nasmiješi ratna sreća.

Neka ruke tvoje kraljevske istakaju platno mača.

Neka budu hranom crvenome labudu svi što se opiru maču tvome.

Neka te sutra, za bitke, hrabrost resi više no ikad prije.

Neka te sijaset bogova tvojih slavnim zasiti krvlju.

Neka te zora pobjedom ovjenča, kralju, što gaziš zemlju irsku.

Neka među tvojim danima nijedan nije tako svijetao kano sutrašnji dan.

Jer taj će dan biti tvojim posljednjim danom.

Zaklinjem ti se, Magnuse kralju.

Jer prije no što svjetlost u smiraj pođe, pobijedit će te i uništiti, Magnuse Barforde.

(Iz »Anhang zur Heimskringla« — 1893 — H. Geringa)

MUHAMEDOV DVOJNIK

Budući da su u svijesti muslimana pojam Muhameda i pojam vjere nerazdvojno povezani, Gospodin je zapovjedio, da na nebu na čelu muslimana bude vazda neki duh, taj zastupnik nije uvijek isti. Neki saksonski mjesnik, što su ga Berberia bacili u doživotno sužanjstvo i koji se preobratio u islamsku vjeru, nekoć je obavljao tu dužnost. Budući da je bio kršćan, govorio im je o Isusu te im rekao da Isus nije bio Josipov sin, već sin Božji. Morali su ga ukloniti. Mjesto gdje čami taj Muhamedov zastupnik označeno je bakljom što je vide jedino muslimani.

Pravog Muhameda, onog, što je napisao Kur'an, više ne vidješe njegove pristaše. Rekli su mi, da ih je vodio od početka, no ipak ih je pokušao nadvladati, pa su ga prognali na jug. Neku muslimansku udružbu demini su prisilili da prizna Muhameda Bogom. Da bi ugušili taj nered, izvukli su Muhameda iz pakla i pokazali ga pučanstvu. Tom sam ga prigodom video. Bio je sličan utjelovljenim duhovima bez nutarnje dohvatljivosti, njegov obraz bje jako tmuran. Uzmogme izgovoriti riječi: »Ja sam vaš Muhamed«, i namah se izgubiti.

(Iz »Vera Christiana Religio« — 1771 — Emmanuela Swedenborga)

O STROGOSTI ZNANOSTI

... u tom Carstvu Kartografska je Umjetnost dosegla takvu Potpunoću da je Zemljovid jedne jedine Provincije zahvaćao površ jednoga Mjesta i Zemljovid Carstva jednu Provinciju. Vremenom ti Prekomjerni Zemljovidci nisu više dostajali i Kartografska su Društva izradila Zemljovidnu Kartu Carstva koja bje jednako Formata kano Carstvo i koja se s njime utančine slagala. Kasniji Naraštaji, ne baš oduševljeni spram Proučavanja Kartografije, zaključili su da je taj Razvučeni Zemljovid beskoristan i podosta ga bezbožno prepustili na Milost i Nemilost Suncu i Zimama. U Zapadnim Pustinjama još uvek stoje jako porušene razvaline Zemljovida. U njima žive životinje i Prosjaci. U cijeloj Zemlji nema više nikakvih drugih tragova o tim Zemljopisnim Granama.

(Suarez Miranda, Viajes, de Varones Prudentes. Lib. IV, Cap. XIV, Lerida, 1658)

Znam da me okrivljuju za oholost i, možda, mržnju spram ljudi i ludost. Takve su optužbe (koje će stići moja pravedna kazna) smiješne. Istina je, ne izlazim iz doma svog, no istina je i da su vrata (kojih imade bezbroj) otvorena noć i dan i ljudima i životinjama. Neka uđe tko hoće. Ovdje neće naći ženske raskoši ni blještavoga sjaja palača, već mir i osamu. I naći će dom, kakav bi zalud tražio na zemaljskoj površini. (Laže onaj tko tvrdi da u Egiptu postoji kuća slična ovoj). Čak i moji klevetnici priznaju da u kući nema ni jednog jedinog komada pokućstva. Druga je smiješna tvrdnja da sam ja, Asterion, zatočenik. Tko znade po koji put bih mogao ponoviti da nema nijednih zatvorenih vratiju, dodati da nema nijedne brave. Napokon, kad sam ponekad u predvečerje prelazio sve ceste, morao sam se još prije noći vraćati, i to zbog zebnje, koju ćutih na licima puka, tako nmlitavim i pljosnatim kao rastvoreni dlan. Sunce je već pošlo u smiraj, no neutješni djetinji plač i žagor motivi okupljene gomile bili su mi dokazom da su me prepoznali. Puk je čitao motive, bježao, padao ničice, neki su se popeli na stepenasto podnožje hrama Zublji, inu su gomilali kamenje. Držim da su mnogi potražili prbježište na moru. Nije mi majka bila uzalud kraljica: ne bih se mogao pomiješati sa siromašnim jadnicima, makar to i željela moja skromnost.

Istina je pak, da sam izuzetno biće. Ne zanima me što čovjek uzmogne priopćiti drugim ljudima. Poput filozofa držim i ja da ništa ne možemo protumačiti umjetnošću pisanja. Dostadne i prostačke sitnice ne nalaze objekta u mojem duhu koji je primjeran samo veličini; nikada nisam mogao upamtiti razlike koje odjeljuju slovo od slova. Nekakva velikodušna nestrpljivost nije mi dopustila da naučim čitati. Ponekad mi je žao zbog toga, jer su noći i dani tako dugi.

Doduše, rasonode mi ne nedostaje. Poput ovna, što se zalijeće, jurim kamenitim hodnicima, dok se ne srušim na zemlju, sav poremećen od vrtoglavičice. Prilajim se u sjeni nakapnice i iza ugla hodnika te se igram skrivača. Spuštam se na tlo s obližnjih terasa, sve dok nisam sav krvav. Kad mi se prohtije, pravim se da spavam: zatvorim oči i teško dahćem. (Ponekad uistinu zadrijemam. Ponekad, kad otvorim oči, dan imade drugačiju boju). No, od svih mi se igara najviše sviđa ona o drugom Asterionu. Zamišljam da je došao u posjet i da mu zorno pokazujem kuću. Dok mu se klanjam, govorim mu: »Sada se opet vraćamo u prijašnji kut« ili: »Sada ćemo dospjeti u drugo dvorište« ili »Znao sam da će ti se svideći jarak s vodom« ili »Sada ću ti pokazati zdenac kojeg je zasuo pjesak« ili »Vidjet ćeš kako se konoba razdvaja na dva dijela«. Ponekad pogriješim i obojica se nasmijemo.

No, nisam samo izmišljao igre: mnogo sam razmišljao i o kući. Sve se strane kuće ponavljaju, svako njezino mjesto mora biti i drugo mjesto. Ne postoji samo jedna nakapnica, jedno dvorište, jedan zdenac, jedna staja; bezbroj staja, zdenaca, dvorišta, nakapnice. Kuća je velika poput svijeta. Ipak, jer sam toliko tumarao dvorištima s jednom jedinom nakapnicom, te po prašnjavim hodnicima sivog kamena, konačno sam prispio do ceste i ugledao hram Zublji i more. Nisam shvatio, sve dok mi noćni privid nije otkrio, da je beskrajno mnogo i mora i hramova. Sve bude bezbroj puta, beskrajno mnogo puta; samo dvije stvari na svijetu imaju obličje kao da su samo jedanput: tamo gore, zapleteno sunce, tu dolje, Asterion. Možda sam zvijezda i sunce i tu ogromnu kuću sazdao sam, ali se toga više ne sjećam. Svake devete godine ulazi u kuću devet ljudi da ih spasim svih zala. Čujem njihove korake ili zvuk njihova glasa pri dnu kamenita tunela, pak im sav radostan hrlim u susret. Jedan za drugim klonu, a da ja nisam uprljao ruke krvlju. Na istom mjestu i ostanu. Leševi mi pomažu da hodnike razlikujem međusobno. Ne znam, tko su, ali znam da je jedan od njih, prije no što je ispustio dušu, prorokovao da će jednog dana doći moj iskupitelj. Od tada mi nije teška osama, jer znam da moj iskupitelj živi i da će se jednom dignuti iz praha. Kad bi moj sluh mogao čuti sve šumove svijeta, začuo bih njegove korake. Kad bi me bar odveo negdje gdje ima manje vrata i hodnika! Kakav će biti moj iskupitelj? Neće li biti bik u čovječjem obličju? Ili pak sličan meni?

Jutarnje sunce je zasijalo na brončanom maču. Na njemu više nije bilo tragova krvi.

»Nećeš mi vjerovati, Arijadno«, reče Tezej. »Minotuar se gotovo nije branio«.

(Marti Mosqueri Eastman)

Preveo
Ljubomir Stefanović